

Kadın ve Mücadele

Topluumsal cinsiyet farklılaşması; cinsiyet rolleri ve bu roller çerçevesinde belirlenen değerlerden kaynaklanan her türlü ayrımcılık, alıkoyma, engelleme ve dışlama durumudur. Topluumsal cinsiyet farklılaşması bağlamında kadının, eğitime ve ücretli iş gücüne katılımında erkeğe oranla çok daha gerilerde olduğu bilinen bir gerçektir. Kadının ve erkeğin rollerindeki farklılaşma sonucu kadın, çocuk bakımı dahil ev içi görevlerle özdeşleştirilmiş, erkeğe bunun tam zıddı anlayışla ev dışı görevleri üstlenmiş ve geçimi sağlamakla yükümlendirilmiştir. Kadının ve erkeğin cinselliğine ilişkin değer yargıları içinde, erkek için takdir edilen ve özendirilen çoğu değer kadının söz konusu olduğunda yasaklanmış olduğu hatta bunların, çoğu kültürde suç olarak yorumlandığı bir gerçektir.

Topluumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadının erkeğin gerisinde, ekonomik olarak ona bağımlı, güç ve karar mekanizmalarından uzak tutulan bir birey olarak yaşamasına neden olmaktadır. Tarihsel süreçte baktığımızda, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik mücadelelerin verildiğini görürüz.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 1977 yılında Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilse de kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmak için verdiği mücadelenin temsili başlangıcı 8 Mart 1857 olarak kabul edilir. Newyork'ta konfeksiyon ve tekstil fabrikalarında çalışan kırk bin işçinin insanlık dışı çalışma koşullarına ve düşük ücrete karşı başlattığı grev, polislerin saldırısıyla kanlı bitmiş, saldırı sırasında çıkan yangında çoğu kadın 129 işçi yaşamını yitirmişti. 1910 yılında Alman Sosyal Demokrat Parti Önderlerinden Clara Zetkin, Danimarka'nın Kopenhag kentinde toplanan 2. Enternasyonal'e bağlı

kadınlar toplantısında, bu yangında yaşamını yitiren kadınların anısına 8 Mart gününün "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" olarak kutlanmasını önerdi ve önerisi kabul edildi. Birleşmiş Milletler Örgütü 1975 yılını Dünya Kadınlar Yılı olarak ilan etti ve 16 Aralık 1977 ise 8 Mart'ın tüm kadınlar için Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanmasını kararlaştırdı. (ntvmsnbc)

Türkiye'de kadın hareketi, 1980'li yıllarda bir ivme kazanmışsa da ilk kadın hareketine ilişkin bilgiler 1800'lü yılların son çeyreğine kadar gider. 1880'li yıllarda ilk kez gazetelerde kadın köşeleri açılmış, bu dönemde otuza yakın kadın dergisi ya-

yın hayatında yer almıştır. Kadınlar için bir bilgi ağı oluşturmayı amaçlayan "Hanımlara Mahsus Gazete" 1895-1908 yılları arasında yayımlanmıştır. "Kadınlar Dünyası" adlı dergi ise feminist yaklaşımı sergileyen düşünceleri işlemiştir. 1908 yılında başlayan anayasal dönem ise kadın hareketinin hız ve yoğunluk kazandığı dönemdir. Siyasal olmayan bu hareket daha çok aile yaşamının düzenlenmesi ve sosyal yaşama katılım yönündeydi. Türk kadını ancak 1920'li yıllarda siyasal haklar için örgütlendi. (Bkz: Şimşek, 2005:13-14)

1923 yılında kadınların siyasal haklarını savunmak üzere "Kadınlar Halk Fırkası" adıyla siyasi bir parti kurulurken 1924 yılında "Türk Kadınlar Birliği Derneği" kuruldu. İlk defa kadınlar, 1930 yılında belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını elde etti yine bu yıl Afet İnan, ilk kadın parti üyesi oldu. Kadınlar, muhtar ve ihtiyar heyeti seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını 1933, milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını ise 1934 yılında elde etti. Kadınların seçme ve seçilme hakkını ilk kez kullandığı seçimler 1935 yılında yapıldı ve Cumhuriyet

"1880'li yıllarda ilk kez gazetelerde kadın köşeleri açılmış, bu dönemde otuza yakın kadın dergisi yayın hayatında yer almıştır. Kadınlar için bir bilgi ağı oluşturmayı amaçlayan "Hanımlara Mahsus Gazete" 1895-1908 yılları arasında yayımlanmıştır."

www.bababeniokulagonder.com

Dönemi'nde % 4,6 ile parlamentoda en yüksek kadın üye oranına ulaşıldı.

Kandiyoti'ye göre, 1980 öncesi yaşanan değişimler, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin en can alıcı kısımlarına, örneğin cinselliğe ilişkin çifte standartta ve kadınların rolünün tanımlanması gibi konulara neredeyse hiç dokunmamıştır (Kandiyoti, 1996:71).

1980'li yıllarla birlikte, "mahrem" kabul edilen, adı konmamış bir çok alan kamuoyunun gündemini oluşturmaya başlamış, cinsellik ısrarlı bir biçimde söze dökülmüş ve özel hayat denen alan ilk kez bir kamu meselesi olarak, kuşatıcı ve kışkırtıcı bir söz düzeni içinde tarif edilmiştir. 1980'li yıllar, hem teorik hem de pratik anlamda, feminist hareketin büyük bir ivme kazandığı, kadın konusunun hem resmi hem de sivil yapılarda giderek daha fazla gündem belirlemeye başladığı bir dönem olmuştur. Türkiye'de yine bu dönemde sosyalist, liberal, radikal ve İslamcı feministlerden söz edilir olmuştur. 1990'lı yıllara gelindiğinde kadın hareketinin akademik gelişimine katkıda bulunacak önemli iki kuruluş olan Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi (Nisan, 1990) ve İstanbul Üniversitesi bünyesinde Kadın Araştırmaları Merkezi (Kasım, 1990)

kurulmuştur. Yine aynı dönemde Mor Çatı gibi kadın sığınma evleri kurulmaya başlanmıştır. 1991 yılında kadın konusu devlet yapısında da yerini almış ve 1991 yılında Kadın ve Aile Bakanlığı kurulmuş ve bazı kazanımlar, yasal düzlemde söz konusu olmuştur (Bkz: Şimşek, 2005:16-17).

Günümüzde kadının güçlenmesi konusunda çalışmalar devam etse de, kadın sorunu hem devlet hem de sivil toplum örgütlerinin önemli konularından birini oluştursa da ka-

dına ilişkin göstergeler incelendiğinde eşitsizliklerin sürdüğü, yapılması gereken pek çok şeyin var olduğu görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde anlamlı hale gelen değer yargıları, kadının toplumda erkeğin gerisinde yer almasına sebep olmakta, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ise kültürün bireye aktarımında içselleştirilmekte ve birey tarafından kabullenilmektedir. Kabullenilen ve içselleştirilen toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık nedeniyeldir ki bugün kadınlar hala cinsiyetlerinden ötürü şiddete ve saldırgan davranışlara maruz kalmakta, erkeğin gerisinde, güç ve karar mekanizmalarından uzak tutulan bireyler olarak yaşamaktadırlar...

Kaynakça

Kandiyoti, Deniz, Cariyeler Bacılar Yurttaşlar / Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler, I. Basım, İstanbul, Metis Yayınları, 1997.

Şimşek, Leyla, Günümüz Basınında Kadınlar, "Özgürlüğü Ararken / Kadın Hareketinde Mücadele Deneyimleri", İstanbul, S.S. Amargi Kadın Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Yayıncılık, 2005.

www.ntvmsnbc.com/news/260227.asp

www.bababeniokulagonder.com